

رئیس پیشین مرکز فناوری و نوآوری رسا:

هدف «رسا» رسیدن به هاب صادراتی محصولات هسته‌ای است

دولتی و شبه‌دولتی نیستند.

آنها با توجه به ماهیت خصوصی بودن شان، در بحث تجاری سازی بسیار فعال هستند. هرچند که ما تسهیل گری را برای شرکت‌های دولتی و شبه‌دولتی و دانشگاهی نیز داشتیم اما حمایت گری مافقط برای شرکت‌های خصوصی بود، چراکه نبود انگیزه موجب شده تا بخش دولتی یا شبه‌دولتی در تجاری سازی موفق نباشند. بنابراین با وجود انگیزه بسیار بالای شرکت‌های خصوصی در بحث تجاری سازی، این مرکز به حمایت و پشتیبانی هم در حوزه داخلی و هم در بحث صادرات برای خصوصی‌ها روی آورده است. در بحث صادرات هم تا زمان حضور بنده در مرکز، با کشورهای منطقه و ونزوئلا از طریق تفاهم‌نامه‌های سازمان، اقداماتی برای صادرات محصولات دانش بنیان هسته‌ای انجام دادیم و اصلا هدف مان تبدیل شدن به هاب صادراتی محصولات و خدمات فناورانه حوزه هسته‌ای بوده است.

جدی‌ترین تلاش ما، افزایش تعداد شرکت‌ها و محصولات فناورانه بود تا بتوانند محصولات خوبی را به بازار عرضه کنند. در این راستا اولین فروش محصول دانش بنیان توسط مرکز رسا انجام شد و فرایند معرفی و فروش محصولات فناورانه در این مرکز کلید خورد که دستاورد بزرگی محسوب می‌شود، چراکه تا پیش از این فروش صرفاً از طریق بخش دولتی انجام می‌شد، حال آن‌که محصولی که از طریق مرکز رسا به بازار عرضه می‌شود نه تنها برایش هزینه‌ای پرداخت نمی‌شود، بلکه حق بهره مالکانه هم در نظر گرفته شده که برای سازمان سودآور خواهد بود.

در سال‌های اخیر متناسب با روندهای جهانی، نیاز کشور و گذار به اقتصاد دانش بنیان، ضرورت حمایت از فعالیت‌های اقتصادی فناورانه احساس شده است. ضمن آن‌که توجه به سمت بازار و تقاضا، عاملی مهم برای موفقیت زیست‌بوم فناوری و نوآوری در کشور است تا شکل‌گیری و عملکرد مطلوب این کسب‌وکارها زمینه‌ساز آن شود که تحت عنوان اکوسیستم کارآفرینی فناورانه به جامعه معرفی شود. در سازمان انرژی اتمی نیز همگام با دیگر صنایع، تأسیس نخستین مرکز فناوری و نوآوری تخصصی صنعت هسته‌ای با هدف تجاری سازی دستاوردهای پژوهشی دانشمندان هسته‌ای پیش از پیش ضرورت یافت و نخستین گام در مسیر شکل دهی و پشتیبانی از فرایند توسعه نوآوری این صنعت با گشایش مرکز فناوری و نوآوری رسا در سال ۱۴۰۰ برداشته شد. به این ترتیب اقدامات زیرساختی این مرکز از فروردین ۱۳۹۹ آغاز شد و مرداد ۱۴۰۰ توسط رئیس پیشین سازمان انرژی اتمی و معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری دولت دوازدهم افتتاح گردید تا در چارچوب مأموریت‌های پژوهشگاه علوم و فنون هسته‌ای، طرح‌ها و برنامه‌های تحول‌گرایانه‌ای را به منظور پیاده‌سازی اکوسیستم نوآوری و فناوری صنعت هسته‌ای دنبال کند. حالا تقریباً دو سالی از فعالیت مرکز فناوری و نوآوری رسا می‌گذرد و اتفاقات و رویدادهای نوآورانه متعددی با هدایت این مرکز به عرصه ظهور رسیده است. لذا به بهانه ورود شرکت‌های دانش بنیان به صنعت هسته‌ای کشور با رئیس پیشین مرکز فناوری و نوآوری رسا که از ابتدای تأسیس با آن همراه بوده، درخصوص چگونگی تجاری سازی در شرکت‌های دانش بنیان هسته‌ای، فعالیت‌ها، همکاری‌ها و چالش‌های پیش روی نخستین زیست‌بوم فناوری و نوآوری هسته‌ای کشور به گفت‌وگو نشستیم.

۱ ضمن سپاس از وقتی که در اختیار ما قرار دادید، بفرمایید رویکرد سازمان انرژی اتمی با توجه به ماهیت فناورانه صنعت هسته‌ای درخصوص شرکت‌های دانش بنیان و مرکز رسا چه بوده است؟

آنچه باعث می‌شود شرکت‌های دانش بنیان در کشور توسعه پیدا کنند، تجاری سازی است. سال‌ها بود در کشور بحث ارتباط صنعت با دانشگاه مطرح بود اما این اتفاق خوب شکل نمی‌گرفت تا این‌که زیست‌بوم فناوری و نوآوری در سال‌های اخیر در کشور به وجود آمد و در توسعه تجاری سازی و ارتباط دانشگاه و صنعت تحولی ایجاد کرد. بنابراین وقتی راجع به شرکت‌های دانش بنیان صحبت می‌کنیم، منظورمان همان بستر تجاری سازی محصولات فناورانه و نوآورانه است.

سازمان انرژی اتمی به عنوان قطب فعال در حوزه فناوری هسته‌ای نقش بسیار مهمی می‌تواند در این زیست‌بوم ایفا کند که از دو منظر قابل بررسی است؛ ابتدا محصولات و خدمات داخل سازمان، زیرمجموعه‌ها و پژوهشگاه که محصول تولید دانش است راجع به پوشش قرار می‌دهد. یعنی ورودی‌ای که از طریق آن شرکت‌های دانش بنیان امکان حضور در بازار را پیدا می‌کنند و دیگری بالعکس آن است. یعنی تقاضاهای صنعت هسته‌ای که می‌تواند از طریق شرکت‌های دانش بنیان خارج از حوزه هسته‌ای تأمین شود.

در حال حاضر هم دیدگاه کلی دولت سیزدهم، ابلاغ‌ها و اسناد موجود در سطح کلان کشور و مؤکدات مقام معظم رهبری که در دیدار چندی پیش کارکنان صنعت هسته‌ای با معظّم له، مجدداً بر آن تأکید داشتند؛ تجاری سازی محصولات دانش بنیان است. سازوکار تجاری سازی هم توسعه زیست‌بوم فناوری و نوآوری است که طی سال‌های گذشته در دنیا و به تبع آن در کشور ما به وجود آمده و با روش‌های مختلفی در حال توسعه است. البته منظور این نیست که قبلاً تجاری سازی نبوده، بلکه بیشتر به دیدگاه دولتی نزدیک بوده است. حال آن‌که هدف مان در شرکت‌های دانش بنیان این بوده که بخش خصوصی را در فناوری هسته‌ای دخیل کنیم.

البته تا قبل از آن، ورود صنعت هسته‌ای به این فضا به خاطر مسائل سیاسی و امنیتی اندکی سخت بود اما از پنج-شش سال پیش کارهای خوبی انجام شد که نتیجه آن تأسیس مرکز فناوری و نوآوری رسا بوده، تحت عنوان مرکزی برای تجاری سازی محصولات و خدمات فناورانه و نوآورانه هسته‌ای که در اینجا هم شرکت‌هایی که دانش‌شان در داخل صنعت شکل گرفته، می‌توانند ورود کنند و محصولات خود را تجاری سازی کنند. ضمن آن‌که شرکت‌های خارج از حوزه هسته‌ای هم می‌توانند از طریق این مرکز همکاری بیشتری با صنعت هسته‌ای داشته باشند.

۲ این مرکز در زمان مدیریت شما چه تعدادی از ایده‌های دانش بنیان را تحت پوشش قرار داد و روند آن به چه ترتیبی بود؟

از ابتدای شکل‌گیری، یک سری واحدهای فناوری در اینجا شکل گرفت و اگر کسی ایده‌ای داشت، می‌توانست در این محل مطرح کند. به این ترتیب که طی فرایندی حداکثر تا دو ماه ارزیابی و پذیرش انجام شده و از همان ابتدا هم بحث‌های راهبری و هدایتگری Mentoring تیم‌ها

آغاز می‌شد. از همان مراجعه اول و پر کردن کاربرگ، با استفاده از تیم مشاوره زنده‌ای که در مرکز رسا مستقر بود، اقدام به راهبری ایده‌پردازان می‌شد. هدف هم این بود که احتمال شکست ایده تا سرحد ممکن کاهش یابد و از آن جلوگیری شود. بر این اساس طی شش ماهه اول سال ۱۴۰۲ حضور واحدهای فناورانه در مرکز رسا سه برابر شد و تا آنجا که اطلاع دارم هم‌اکنون ۱۳ واحد فناور مستقر در مرکز وجود دارد. این در حالی است که در اواسط سال ۱۴۰۱ این واحدها، چهار واحد کم‌تر بودند، اما اکنون ۱۳ واحد فناور فعال داریم و ان شاء... تا آخر امسال این تعداد به حدود ۳۰ واحد افزایش یابد.

۳ آیا ایده‌های وارد شده به مرکز از داخل مجموعه صنعت هسته‌ای است؟

حدود ۷۰ درصد از ایده‌ها مربوط به شرکت‌های داخل مجموعه (پژوهشگاه و سازمان) بودند و ۳۰ درصد هم ایده‌پردازانی بودند که از بیرون مراجعه کردند. البته پیش‌بینی می‌کنیم در آینده نه‌چندان دور این نسبت به حدود ۵۰ درصد تغییر کند. در این میان نیز یک سری شرکت‌های دانش بنیان وجود داشتند که به حمایت‌هایی نظیر استقرار نیازمند بودند که ۱۳ شرکت مستقر در رسا را شامل می‌شدند، اما یک سری دیگر، شرکت‌های بالغ بودند که در مجموعه خود استقرار داشته و در قالب تفاهم‌نامه‌ای که با آنها امضا کرده‌ایم، در شبکه همکاری ما قرار گرفته‌اند.

سازوکار تفاهم‌نامه هم به شکل سه جانبه بین مرکز رسا، شرکت مورد نظر و پژوهشگاه علوم و فنون هسته‌ای امضا می‌شد تا از این طریق نیازهای پژوهشی شرکت توسط پژوهشگاه تأمین و در نهایت محصولات شرکت دانش بنیان، قابل عرضه به سایر مجموعه‌های ذی‌ربط صنعت هسته‌ای شود. برای مثال، چنانچه صنعت هسته‌ای از شرکت‌های دانش بنیان خرید انجام دهد، سازمان ۱۵ درصد قیمت محصول را در قالب قرارداد پژوهشی به شرکت پرداخت کرده و این باعث می‌شود پژوهش و پژوهشگاه وارد بخش صنعت شوند. ضمن آن‌که نیاز پژوهشی شرکت دانش بنیان توسط ۲۵۰ نفر از اعضای هیأت علمی پژوهشگاه برطرف شده و دیگر نیاز نیست شرکت برای مسائلی همچون تحقیق و توسعه، بخواهد کسی را به خدمت گمارد.

برای هسته‌های فناور مستقر در مرکز رسا که برای تبدیل شدن به شرکت‌های دانش بنیان، مورد حمایت مرکز قرار گرفته‌اند هم در سایت اینترنتی مرکز به آدرس WWW.RASATIC.IR صفحه مستقلی ترتیب داده بودیم تا معرفی شوند و با فراهم آوردن امکان فروش اینترنتی محصولات دانش بنیان آنها بستری را فراهم ساختیم تا بحث فروش خدمات‌شان هم توسط این مرکز میسر شود.

۴ آیا حمایت‌های مرکز رسا برای فروش محصولات دانش بنیان هسته‌ای به همین پایگاه اینترنتی محدود شده بود؟

اساساً باید محصول، تجاری سازی شده باشد تا به مرحله شرکت برسد. وقتی از ۱۳ شرکت دانش بنیان صحبت می‌کنیم، یعنی ۱۳ شرکت خصوصی. تفاوت مرکز رسا با دیگر مراکز سازمان این است که همه شرکت‌های مستقر در مرکز مربوط به بخش خصوصی است و هیچ‌کدام

تفاوت مرکز رسا با دیگر مراکز سازمان

این است که

همه شرکت‌های

مستقر در مرکز

مربوط به بخش

خصوصی است و

هیچ‌کدام دولتی

و شبه‌دولتی

نیستند.

